

«צבר» צימרמן, אבו נסים, זאב גולדי ור אליעזר לביטנא — חברה בשם «בני דיק» לה, והחלו לחפש קליינטים. היו לנו הצעות מאיטליה, יוון וארצות הברית. אך ההצעה הרצינית הגיעה מר פורטוגל, מחברת ליסבורג, חברה גדולה לשיווק זרעים וציוד חקלאי. לחברה הזאת יש חוות גדולות בפורטוגל, ונציג שלה צריך לבוא לארץ כדי להתחיל איתנו חוזה. אנשי דיקלה, שהקימו את החברה, אמרים שאין בדעתם לרדת מהארץ... כל שלושה חודשים יסע אחד מאיתנו לפורטוגל, ואומר נחמיה ליבנה. כששואלים את המושבניקים בפיתחה על כוונות ירידה, הם מושכים בכתפיים. «מדברים על הכל, אז מדברים גם על זה», אומר שאול סלע, «אבל בסך הכל אני לא חושב ש מדברים על זה פה יותר מאשר במקומות אחרים בארץ. שלושה ארבעה אחוזים או לי ירדו».

ירידה אינה נשמעת היום כפיתרון יוצא דופן במושבי הפיתחה. נשמעים שם היום ביטויים קשים, «אני לא רוצה לשמוע יותר מההתיישבות העובדת», אומר חבר קיבוץ לשעבר, שהגיע לפיתחה עם הגרעין הראשון של שדות.

«אם יעבור כאן בגין, יקבל כדור בראש. אם יעבור כאן פרס, נשים לו מוקש», אומר מושבניק אחר.

אנשי הפיתחה אומרים שהם נופלים בין כיסאות המישרדים הממשלתיים, ור מתקשים לא להרף בכלי התיקשורת, מר שמאל ומימין.

«מתקפים אותנו על שאחנו מגשלים את הברואים, ומעבירים אותם אצלנו», אומר שלמה («קוקי») כץ, «לא יודעים שהי פינוי האכזרי, שעשה אריק שרון, היה במקום אחר, כדי להקים שדה תעופה, וגם אני הלכתי להפגין שם. אלה שהיו פה פוצו יפה, והיום הם מרוויחים טוב, הרבה יותר טוב מהערבים של הרצועה שובי דים במושבים בארץ».

המושבניקים של הפיתחה מתרעמים גם כשמזהים אותם עם קנאי גוש-אמונים.

הדובר הזועם

של תושבי הפיתחה הוא שאול סלע, איש שדות. הוא כועס על המערך שהביאם לכאן, וכועס על הליכוד שמסלק אותם.

בדרך לפורטוגל

נמצא נחמיה ליבנה, אחד מחמשת חברי מו" שב דיקלה שהקימו חברה העומדת להפריח את שממות פורטוגל.

מכשיר, ולהשקות את הפינוי כדי שיהיו בעיות עם המצרים», אומר מישור.

«בורר פוסק תמיד נגד»

מרבית המושבניקים מיוצגים על ידי כמה עורכי-דין, המנהלים את המשא-ומתן בשמם. חלק גדול מהטיפול נוטל על עצמו עורך-הדין ד"ר אמנון גולדנברג, אך הבעיה מצוייה בעברו ה שני של המתרס. «כשאנו מגיעים להסדר עם מישרד החקלאות, הם מספרים לנו ש באוצר לא מסכימים», אומר נחמיה ליבנה. בעניין מעורבים גם הגופים המיישבים — הסוכנות ותנועת המושבים. הסוכנות מקימה בפיתחת-שולם שמונה ישובים — אך רק שלושה מהם מיועדים למפוני הי פיתחה. מוזרה היא עמדת תנועת המושב בים, שאינה מתייצבת במלוא עוצמתה מאחורי המפונים. «יתכן שגם הם רוצים לקבל נתח מהפיצויים», אומר צבי מאנה.

שאול סלע מספר שכאשר העלה בוועדת הכלכלה של הכנסת את דרישת המושבניקים כי את סכום הפיצויים יקבע בורר, התפרץ מולו ח"כ עמוס הדר (מערך), איש נהלל, בטענה ש«בורר פוסק תמיד נגד הממשלה».

מזכ"ל תנועת המושבים, אריק נחמקין, שעזמו שוחח כתב העולם הזה, אמר כי תנועת המושבים יצאה ממעורבות במשא ומתן רק לפני שבועיים. משום שהוא ר"ר, אה את הצד הממלכתי-ציבורי, ולא את הכסף, אני לא יכול להועיל להם, ולא רוצה להזיק. הסיגנון שלהם לא מקובל עלי, כשעורכי-דין מנהלים את העניין. לתנועת המושבים יש פרטנזיות לא להיות חובעי-זכויות, אלא מי שתורמים למדינה».

הרושם המתקבל מצורת ניהול הפינוי בפיתחת-רפיח הוא עגום. ממשלת-המערך הקימה את גוש היישובים מתוך שיקול מדיני מוטעה, ולאפי ישראלים ביוזו שם כמה שנים מחייהם בחבל ארץ שאינו שייך למדינת-ישראל. ממשלת-הליכוד מוכיחה עכשיו שאינה טובה ממשלת-המערך, והתיישבות חקלאית מעניינת אותה רק עדי-כמה שהיא משירת את מדיניות הי סיפוח. המושבניקים של פיתחת-רפיח לא רוצים לשמוע על התיישבות מעבר לקור הירוק, ויש שרים בממשלה שעדיין חושבים כיצד להשתמש בהם לצורך טרפוד הסכם השלום עם מצרים.

תושבי חבל ימית, המודעים לאפשרות שמישהו ירצה להשתמש בהם שוב כמכ"שיר מדיני, אומרים בדריים ברורים: «אם מישהו ירצה למשוך את העסק עד הרגע האחרון, ימצא שקשה מאוד יהיה להזיז אותנו אחרי הרגע האחרון בלי הסדר הורגן». אומר שאול סלע. ובינתיים, כדי לזרז את הפינויים, מאיימים המושבניקים של חבל-ימית לשבש את תהליכי הגורמלי-יציה בעוד שבועיים.

רים לי שאני המיליונר מפיתחת-רפיח. אבל כסף לשלם כדי לקנות את הבית אין לי. כי המשא-ומתן על הפיצויים נמשך בלי סוף, ואין לי מושג כמה אקבל, טוען צבי מאנה. בפיתחה אומרים שלממשלה יש שיטה במשא-ומתן שהיא מנהלת איתם: «הם רוצים במירון-שליחים, ואנחנו רוצים רצוף. כל פעם הם מחליפים את האחראי על ההסדרים. הוא נכנס לתפקיד, לוקח לו חודש-חודשיים ללמוד את הנושא, וכש הוא מתחיל לעבוד ברצינות — מחליפים אותו».

כנושא הזה כבר יש הלצה במושבי הי פיתחה. הממשלה שולחת את בניה לנהל את המיקוח על הפיצויים. ראשון היה אליהו בן-אלישר (היום שגריר-ישראל ב מצרים), אחריו דויד בן-דוד, שסייע לשופט צבי ברנזון, אחרי-כך הועבר הטי פול למנכ"ל מישרד-החקלאות, אברהם בן מאיר, ולפני שבועות מעטים ירש אותו אחיו, מאיר בן-מאיר. «מעניין איהו בן... יגיע אחריו», אומרים המושבניקים.

נושא המשא-ומתן על הפיצויים הוא עניין עדין וכאוב לתושבי הפיתחה. הם מתרעמים על שמאשימים אותם בסחטנות ובניסיון להתעשר על חשבון המדינה. דור בר מושבי הפיתחה, שאול סלע, אומר: «כל מה שאנחנו חובעים הוא שיבוא בורר מוסמך, ויגיד מה שווה הרכוש שלנו. הי בתים שווים כסף, החממות שוות כסף, הציוד שווה כסף, המים שווים כסף. אנחנו לא רוצים שום סכנות, אבל אנחנו גם לא רוצים לתת שום הנחות. אנחנו רוצים בדיוק מה שמגיע לנו, ומוכנים להגיע לסיוע על מה שיקבע הבורר. מה שמציינים לנו היום זה מגוחך».

מה שמוכיחה הממשלה לתת הוא 350 אלף שקל ליחידת-משק, על-פי מחירי אר גוסט 1979. פירוש הדבר שכל מי שפחה תקבל היום כ-800 אלף שקל, ועוד כמה עשרות אלפי שקלים על-פי ותק במקום, הגיל ומיספר הנפשות במישפחה.

«תנסה לקנות היום יחידת-משק במושב בארץ במחיר כזה, ויצחקו ממך. מחיר של יחידת-משק מונחתי. שצריך לפתח אותה, הוא 15 מיליון», אומר שאול סלע, «ואל שתשחך שאין הרבה יחידות-משק פנויות היום, ובבתי-אחת ישתחרר כאן ביר קוש של כמה מאות מישפחות על מעט המשקיים הפנויים. ואנחנו נילחם אחד נגד השני».

בפיתחת-רפיח לא יודעים מדוע בדיוק נסחב המשא-ומתן. יש האומרים שהי ממשלה מבולבלת בעניין שלהם, כמו בכל העניינים האחרים. אחרים טוענים שלאחר שחבריה-הכנסת ושרי-הממשלה הגיעו ל-«אורגומה» בנאומי-הקינה בעיקבות חתי מת קמפ-דייוויד, מנסים השילטונות להדיח את מתודעתם את עצם קיום הבעיה.

יש גם מי שסבור שקיימים שיקולים פוליטיים: «יתכן שקיימת קבוצה של שרים, אולי חיים לנדאו, ואולי גם אריאל שרון, שחשבים עוד להשתמש בנו בתור

צבי («צלה») מאנה מספר: «הלכתי להפגין בנאות-סיני, בגן הירק. אבל כשראיתי את חנן פורת מגלגל את העיניים למעלה, הסתלקתי משם. זה לא הראש שלי».

«כשאני הולך לקנות בית במושב אחר בארץ, ושומעים מאיפה אני, מק פיצים את המחיר בעשרות אחוזים. אומ

עורכים המושבניקים של שדות ליד בית-העם, כשחברי המושב מוציחים זה את זה במצלמותיהם, לצורך הכנת האלבום האחרון. כל המישפחות הגיעו, אך גם הפרחים והמוטיקה לא הסתירו את הכאב.

מסיבת פרידה